II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 30 november 1988

inzake een steunmaatregel van de Italiaanse Regering ten behoeve van investeringen in de tot de overheidssector behorende vlakglasindustrie (Veneziana Vetro)

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(89/373/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 93, lid 2, eerste alinea,

Na overeenkomstig genoemd artikel belanghebbenden te hebben aangemaand hun opmerkingen kenbaar te maken, en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

I

In 1985 vond in Italië een reorganisatie plaats in de tot de openbare sector behorende glasindustrie. De overheidsholding Ente Participazioni e Finanziamento Industria Manifatturiera (EFIM) nam de aandelen van een andere overheidsholding Ente Nazionale Idrocarburi (ENI) in de glasindustrieën Società Italiana Vetro (SIV), Veneziano Vetro, Veneziana Conterie en Foschi over. Vanaf 2 oktober 1985 was de EFIM de enige aandeelhoudster van deze ondernemingen. In het kader van deze nieuwe kapitaalstructuur en overeenkomstig ministeriële instructies werd SIV leidster in de glasindustriegroep binnen de openbare sector. De reorganisatie werd op 28 juli 1986 voltooid toen SIV Veneziana Vetro van hun gemeenschappelijke aandeelhoudster EFIM overnam.

Op 28 november 1985 gaf de Italiaanse Regering EFIM toestemming obligatieleningen uit te schrijven ten bedrage van 510 miljard lire, waarvan 41 miljard lire voor investeringen in de glasindustrie [1]. De rechtsgrondslag van deze goedkeuring werd gevormd door wetsdecreet nr. 547 van 19 oktober 1985 [2], later omgezet in wet nr. 749 van 20 december 1985 [3], met het oogmerk investeringsfondsen te doen toenemen in jaarlijkse termijnen overeenkomstig kapitaalaandelen welke na afloop door de Staat zouden worden vergoed. De interest over de voorfinanciering en die over de obligatielening en alle andere lasten worden door de Staat betaald.

Op 16 december 1985 droeg EFIM 20 500 miljoen lire van de opbrengsten van deze obligatieleningen over aan SIV in de vorm van een voorschot op een toekomstige vergroting van het aandelenkapitaal. Nog eens 19 475 miljoen lire werd begin 1986 in dezelfde vorm aan SIV overgedragen.

Op 18 september 1987 verleende de Italiaanse Regering EFIM opnieuw toestemming obligatieleningen uit te schrijven, ditmaal ten bedrage van 150 miljard lire, waarvan 50 miljard voor de bouw van een float-installatie voor vlakglasproduktie door Veneziana Vetro [4].

De eerste noch de tweede vergunning van de Italiaanse Regering aan EFIM voor het uitgeven van obligaties ten laste van de Staat ten behoeve van investeringen in de tot de overheidssector behorende glasindustrie werd overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het Verdrag bij de Commissie aangemeld.

---

(1) Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana nr. 6 van 9. 1. 1986, blz. 40.
(2) Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana nr. 248 van 21. 10. 1985, blz. 7555.
(3) Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana nr. 299 van 20. 12. 1985, blz. 9180.
(4) Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana nr. 245 van 20. 10. 1987, blz. 36.

II

De Commissie vernam van het besluit van de Italiaanse Regering om binnen de openbare sector de glasindustrie te reorganiseren en fondsen beschikbaar te stellen ten behoeve van een vier-jareninvesteringsplan en verzocht bij telexbericht van 12 maart 1986 alle nodige informatie omtrent deze financiële operaties.

De Italiaanse Regering antwoordde bij telexbericht van 2 juni 1986 en gaf aan dat het glasproject 1985-1988 een uitvloeisel was van de reorganisatie in deze sector, dat de glasindustrie binnen de openbare sector sinds 1974 winstgevend was geweest en verstrekking van fondsen als door de Commissie vermeld een normale investeringsoperatie van een aandeelhouder was.

De Commissie was nog altijd niet in staat de betreffende overdrachten te evalueren en verzocht gedetailleerde informatie ten aanzien van hun vorm, de betrokken bedragen, de bestemming, de oogmerken en het jaar van betaling alsmede ten aanzien van de desbetreffende investeringen en herstructureringsmaatregelen.

De Italiaanse Regering antwoordde per brief van 13 oktober 1986 waarin stond dat EFIM in 1985 het aandeel van 50 % van ENI in SIV en de aandelen van ENI voor 100 % in de drie kleinere ondernemingen Veneziana Vetro, Veneziana Conterie en Foschi had overgenomen. De prijs voor deze overname was bij arbitrage op 95 400 miljoen lire gesteld, de som van 121 300 miljoen lire voor het aandeel in SIV minus 25 900 miljoen voor Veneziana Vetro en Foschi. EFIM verschafte vervolgens voor 41 000 miljoen lire extra kapitaal aan SIV voor investeringen in de vlakglassector ten bedrage van 266 400 miljoen lire in 1986-1988. Deze investeringen zouden 60 500 miljoen lire omvatten voor een verwerkingsbedrijf voor de automobielindustrie in Spanje en 91 000 miljoen voor Veneziana Vetro. De Italiaanse Regering sloot het jaarverslag van SIV over 1985 in.

De Commissie, die van de klaarblijkelijk ongezonde positie van Veneziana Vetro nota nam, was verontrust door berichten over de gevolgen van de investeringen van deze onderneming voor de produktiecapaciteit voor basisvlakglas, en vroeg daarop bij brief van 6 november 1986 om de laatste drie jaarverslagen, het herstructureringsplan voor Veneziana Vetro en om informatie over de gevolgen van haar investeringen voor de produktiecapaciteit en de handel.

De Italiaanse Regering antwoordde bij telexbericht van 20 januari 1987 waarin zij verklaarde dat de gunstige situatie van de glasindustrie binnen de openbare sector een herstructureringsplan overbodig maakte, dat er geen financiële interventie van de regering had plaatsgevonden en dat toekomstige interventies vooraf bij de Commissie zouden worden aangemeld. Zij achtte het derhalve niet nodig de verzochte informatie over investeringen en financiële resultaten aan de Commissie te verstrekken. Voorts werd de nadruk erop gelegd dat de negatieve taxatie van Veneziana Vetro niet kon worden gelijkgesteld met schulden omdat de „bad-will" ook terug te voeren was tot de verouderde staat van de bedrijven van deze onderneming en het ontbreken van behoorlijk geschoolde arbeidskrachten.

Op basis van de onvolledige informatie welke aldus bij de Italiaanse Regering en uit openbare bronnen werd verkregen, was de Commissie van oordeel dat de toekenning van 41 miljard lire nieuw kapitaal aan de vlakglasindustrie, waarvan een niet nader gespecificeerd bedrag bestemd scheen voor Veneziana Vetro's investering van 91 miljard lire, elementen van staatssteun inhield, met name gezien de slechte financiële positie van Veneziana Vetro ; deze leed in 1982 een verlies van 300 miljoen lire, in 1983 8 500 miljoen, in 1984 4 300 miljoen en in 1985 6 300 miljoen lire. Naar de opvatting van de Commissie zouden deze steunaspecten vermoedelijk de mededinging vervalsen en de handel tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloeden in de zin van artikel 92, lid 1, te meer omdat de investering van Veneziana Vetro betrekking had op de bouw van een nieuwe float-installatie voor de produktie van vlakglas te Porto Marghera, die de produktiecapaciteit van deze onderneming zou vergroten. Aangezien de Italiaanse Regering voor de steun geen rechtvaardiging verschafte, kon de Commissie niet uitmaken of een van de uitzonderingen op de algemene onverenigbaarheid met de gemeenschappelijke markt in artikel 92 op de steunverlening van toepassing zou kunnen zijn. Zij heeft daarom besloten de procedure van artikel 93, lid 2, in te leiden en de Italiaanse Regering bij brief van 7 april 1987 aangemaand haar opmerkingen kenbaar te maken.

III

De Italiaanse Regering maakte haar opmerkingen in het kader van de procedure per brief van 21 juli 1987, per memorandum van 19 november 1987 en per brief van 14 december 1987.

De Italiaanse Regering ontkende het bestaan van enig verband tussen de toekenning van kapitaal aan SIV en de verliezen van Veneziana Vetro en sprak als haar mening uit dat de Commissie geen rekening hield met de betekenis van de investeringen van SIV, o.a. voor de herstructurering en rationalisatie van Veneziana Vetro's vlakglasproduktie.

De Italiaanse Regering kenschetste de details van de overname van ENI's aandeel in de glassector door EFIM in 1985 en de daaropvolgende overdracht van EFIM's aandeel in Veneziana Vetro aan SIV nader. Zij zette uiteen dat er tussen 2 mei 1985 en 28 juli 1986, te weten de periode waarin EFIM rechtstreeks eigenaar was van Veneziana Vetro, 8 200 miljoen lire van de „bad-will" die door ENI was overgedragen door EFIM gebruikt waren om de verliezen van Veneziana Vetro te dekken. De resterende 18 700 miljoen lire „bad-will" waren te zamen met Veneziana Vetro op 28 juli 1986 aan SIV overgedragen. SIV had 1 200 miljoen lire gebruikt om extra verliezen die door Veneziana Vetro waren geleden te dekken en had nog eens 16 000 miljoen lire gebruikt om het kapitaal van die onderneming uit te breiden. Afgezien van de van ENI overgenomen „bad-will" had EFIM 41 miljard lire ontvangen via een obligatielening en daarvan 40 miljard lire aan SIV ter beschikking gesteld als nieuw kapitaal ; de

resterende 1 miljard lire zou de kosten van de emissie en het beheer van de lening dekken. De geleidelijke aflossing van de lening zou worden gefinancierd door de Staat via een verhoging van de dotatie van EFIM. SIV had besloten in de periode van 1986-1988 246 miljard lire te investeren, te financieren met 40 miljard lire kapitaal, 110 miljard lire commerciële leningen en 96 miljard lire zelffinanciering. De betrokken investeringen waren gericht op verbeteringen in de produktiestructuur, de produktontwikkeling, renovatie en modernisering van bestaande bedrijven en de spreiding van innoverende produkten en procédétechnologie. Met name voor Veneziana Vetro betroffen de geprojecteerde interventies de herstructurering, de vervanging van verouderde installaties door een nieuwe fabriek, de opleiding van personeel en het gebruik van nieuwe hoogontwikkelde technologie, terwijl als gevolg daarvan de produktiecapaciteit nauwelijks werd gewijzigd.

In haar brief van 14 december 1987 beweerde de Italiaanse Regering dat SIV voornemens was 530 miljard lire te investeren waarvan 80 miljard lire voor de renovatie van een float-installatie, 140 miljard lire voor automatisering en modernisering van bestaande bedrijven en een investering van 310 miljard lire als vervolg op de ontwikkelingsactiviteiten binnen het concern. EFIM had besloten voor de financiering van dit vierjareninvesteringsprogramma op de particuliere kapitaalmarkt in 1988 75 miljard lire te zoeken, waarvan 40 miljard lire via de emissie van aandelen en 35 miljard lire via een obligatielening. Voorts legde de Italiaanse Regering informatie over waaruit moest blijken dat er behoefte bestond aan meer vlakglasproduktiebedrijven.

In het kader van de raadpleging van andere belanghebbenden hebben de Regeringen van vijf andere Lid-Staten, een industriefederatie en twee produktieconcerns in dezelfde sector alsmede de begunstigde SIV opmerkingen naar voren gebracht. Op 6 oktober 1987 vond een technische bespreking plaats met vertegenwoordigers van EFIM en SIV.

Op 20 oktober 1987 was in de „Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana" het besluit van de Italiaanse Regering te lezen om EFIM vergunning te geven ten laste van de Staat nieuwe obligaties uit te geven, waarvan een bedrag van 50 miljard lire voor de bouw van de float-installatie van Veneziana Vetro te Porto Marghera zou zijn bestemd.

Dit besluit was door de Italiaanse Regering, door EFIM noch door SIV in het kader van de procedure van artikel 93, lid 2, vermeld. De Commissie verzocht derhalve bij brief van 27 oktober 1987 om inlichtingen over dit nieuwe besluit.

Omdat zij nog steeds de verzochte informatie niet had ontvangen, besloot de Commissie op 16 maart 1988 de procedure van artikel 93, lid 2, welke zij had ingeleid met betrekking tot de 41 miljard lire uit te breiden zodat zij ook de extra 50 miljard lire voor Veneziana Vetro zou omvatten.

De Commissie was van oordeel dat beide interventies aspecten van staatssteun leken te omvatten met betrekking tot dezelfde investering, dat deze aspecten vermoedelijk de mededinging zouden vervalsen en de handel tussen Lid-Staten ongunstig zouden beïnvloeden in de zin van artikel 92, lid 1, en dat geen van de uitzonderingen op de algemene onverenigbaarheid van dergelijke steunverlening met de gemeenschappelijke markt ter zake van toepassing leek te zijn.

Bij brief van 29 maart 1988 maande de Commissie de Italiaanse Regering aan, haar in het kader van de procedure van artikel 93, lid 2, haar opmerkingen kenbaar te maken.

IV

De Italiaanse Regering antwoordde aanvankelijk laattijdig op het verzoek van de Commissie om informatie over de tweede operatie bij brief van 29 maart 1988. Zij gaf als haar mening te kennen dat een verhoging van de dotatie van EFIM, gefinancierd via een obligatielening ten laste van de Staat, geen elementen van staatssteun omvat en derhalve niet op grond van artikel 93, lid 3, diende te worden aangemeld. De overdracht van deze fondsen aan Veneziana Vetro — die nog niet had plaatsgevonden — zou stellig verenigbaar zijn met het Verdrag, gezien de positieve prestaties van de betrokken onderneming.

Bij brief van 26 juli 1988 maakte de Italiaanse Regering in het kader van de uitgebreide procedure haar opmerkingen kenbaar. Voor het eerst legde zij de laatste drie jaarverslagen van Veneziana Vetro over alsmede een overzicht van de financiële relaties tussen SIV en Veneziana Vetro, ten einde te bewijzen dat niets van de door EFIM in 1985-1986 bijeengebrachte 41 miljard lire in andere vorm aan Veneziana Vetro was overgedragen dan als een lening tegen marktvoorwaarden.

Aangaande de 50 miljard lire waarover in 1987 een besluit was genomen, herhaalde de Italiaanse Regering dat dit bedrag tot dusver alleen was gebruikt om het dotatiefonds van EFIM te vergroten en derhalve de omstandigheden van het handelsverkeer binnen de Gemeenschap niet ongunstig kon hebben beïnvloed.

Ook werd verklaard dat SIV Veneziana Vetro in twee afzonderlijke vennootschappen had gesplitst: het oude Veneziana Vetro dat geen economische activiteiten ontplooit en een nieuwe Società Veneziana Vetro, opgericht op 15 april 1987, waaraan op 1 augustus 1987 de oude activa van Veneziana Vetro waren overgedragen.

SIV en het oude Veneziana Vetro fuseerden in december 1987, zodat SIV fiscaal kon profiteren van de gecumuleerde verliezen van Veneziana Vetro over de afgelopen vijf jaar, die bijna 15 miljard lire bedroegen.

In het kader van de raadpleging van andere belanghebbenden in de uitgebreide procedure verstrekten de Regeringen van drie andere Lid-Staten, een industriefederatie en twee produktieconcerns in dezelfde sector informatie.

V

De verschaffing van overheidsmiddelen aan ondernemingen in de vorm van het nemen van kapitaal kan aspecten van staatssteun vertonen. Ten einde na te gaan of zulk een verschaffing van overheidsmiddelen een steunmaatregel is in gevallen waarin de betrokken onderneming het eigendom is van de overheid, zou het dienstig zijn zich af te vragen, terwijl men sociale factoren of regionale of sectoriële politiek buiten beschouwing laat, of onder soortgelijke omstandigheden een particuliere aandeelhouder op basis van de winstprognoses tot een dergelijke kapitaalinjectie tegen dezelfde voorwaarden zou overgaan.

In dit verband merkt de Commissie de verschillen op tussen de financiële situatie van SIV en die van Veneziana Vetro. SIV maakte in 1982 1 100 miljoen lire winst, in 1983 400 miljoen, in 1984 200 miljoen, in 1985 2 000 miljoen, en in 1986 13 200 miljoen lire, hetgeen respectievelijk 0,5 %, 0,2 %, 0,1 %, 0,6 % en 3,6 % van haar overeenkomstige jaaromzet vertegenwoordigde. De waarde van SIV werd bij arbitrage in 1985 op 242 600 miljoen lire gesteld.

Veneziana Vetro leed in 1982 verliezen ten bedrage van 300 miljoen lire, in 1983 8 500 miljoen, in 1984 4 300 miljoen, in 1985 6 300 miljoen en in 1986 1 700 miljoen lire, hetgeen 2,5 %, 30,7 %, 14,8 %, 21,2 % en 6,8 % van haar overeenkomstige jaaromzet vertegenwoordigde. Deze verliezen werden gedekt door haar overheidsaandeelhouder, eerst ENI, vervolgens EFIM, toen SIV. Haar waarde werd in 1985 bij arbitrage op minus 24 900 miljoen lire gesteld, gezien de verwachte verliezen en herstructureringskosten. De Italiaanse Regering zelf wees de Commissie op de verouderde installaties van Veneziana Vetro en haar voor het gebruik van moderne machinerie ongekwalificeerde personeel.

De Commissie is van mening dat de verschaffing van extra kapitaal uit overheidsmiddelen aan een vennootschap die in dergelijke omstandigheden verkeert, aspecten van staatssteun omvat, op grond van de overwegingen in haar mededeling aan de Lid-Staten van 17 september 1984 betreffende de toepassing van de artikelen 92 en 93 van het EEG-Verdrag op overheidsdeelnemingen in het kapitaal van ondernemingen.

Met betrekking tot de vergunning van de Italiaanse Regering aan EFIM op 28 november 1985 om 41 miljard lire aan obligaties uit te geven, waarvan de opbrengst voor investeringen in de vlakglasindustrie binnen de openbare sector was bestemd, merkt de Commissie op dat EFIM 39 975 miljoen lire van dit bedrag gebruikte om het aandelenkapitaal van SIV te vergroten. In het kader van de procedure van artikel 93, lid 2, leverde de Italiaanse Regering het bewijs dat SIV — afgezien van de rest „badwill" welke via EFIM van ENI was overgenomen — Veneziana Vetro in 1987 43 361 miljoen lire beschikbaar stelde, maar slechts in de vorm van leningen tegen een rentevoet welke gelijk was aan die voor leningen welke Veneziana Vetro in dezelfde jaar bij banken verkreeg.

De Commissie is van mening dat de verschaffing van 39 975 miljoen lire door EFIM aan SIV in de vorm van extra aandelenkapitaal niet afwijkt van het gedrag van particuliere investeerders omdat de fundamenteel gezonde positie van SIV en haar stijgende winsten ten opzichte van haar investeringsbehoeften dit rechtvaardigen. Daarom houdt deze kapitaalinjectie zoals blijkt uit de overwegingen in de bekendmaking van de Commissie aan de Lid-Staten van 17 september 1984 betreffende de toepassing van de artikelen 92 en 93 van het EEG-Verdrag op overheidsdeelnemingen in het kapitaal van ondernemingen, in de zin van artikel 92, lid 1, geen steunmaatregel in.

Evenmin kan de verschaffing van 43 365 miljoen lire door SIV aan Veneziana Vetro in de vorm van leningen tegen marktvoorwaarden, zoals door de Italiaanse Regering in haar brief van 26 juli 1988 is beschreven, worden geacht elementen van staatssteun te omvatten. De Commissie behoudt zich echter het recht voor haar standpunt te herzien, mocht blijken dat in de voorwaarden van de leningen wijzigingen zijn aangebracht.

Ten aanzien van de vergunning van de Italiaanse Regering aan EFIM in 1987 om Veneziana Vetro 50 miljard lire te verschaffen in de vorm van aandelenkapitaal, is de Commissie van oordeel dat zulk een interventie elementen van staatssteun zou omvatten, gezien de zwakke financiële positie van Veneziana Vetro, met name haar verliezen en haar aandelenkapitaal ten opzichte van haar investeringsbehoeften.

In het kader van de procedure heeft de Italiaanse Regering herhaaldelijk verklaard dat EFIM tot dusver alleen de opbrengsten van de obligatielening van 50 miljard lire had gebruikt om haar eigen dotatiefonds te vergroten, zonder echter verandering te brengen in de uiteindelijke bestemming van dit bedrag; de financiering van een nieuwe float-installatie voor vlakglasproduktie voor Veneziana Vetro.

De op 18 september 1987 aan EFIM verleende vergunning om ten laste van de Italiaanse Regering 50 miljard lire obligaties uit te geven voor investeringen door Veneziana Vetro, omvat derhalve elementen van staatssteun in de zin van artikel 92, lid 1, omdat zij Veneziana Vetro uit middelen van de Staat ontlast van de kosten van investeringen welke zij normaal zelf voor haar rekening zou moeten nemen.

Door haar besluit niet in ontwerp bij de Commissie aan te melden, is de Italiaanse Regering haar verplichtingen uit hoofde van artikel 93, lid 3, van het Verdrag niet nagekomen. Zeker sinds 7 april 1987, toen de Italiaanse Regering is ingelicht over de redenen waarom de Commissie had besloten om met betrekking tot de verschaffing van 41 miljard lire aan de Italiaanse openbare vlakglasindustrie de procedure van artikel 93, lid 2, in te leiden, wist deze regering dat de Commissie kapitaalinjecties uit overheidsmiddelen aan Veneziana Vetro als steunverlening beschouwde. De toegekende steun is daarom in ieder geval om procedurele redenen onrechtmatig; hij is bovendien onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 92.

VI

Terwijl SIV voornamelijk floatglas produceert en verwerkt, met name voor de automobielindustrie en het bouwbedrijf, produceerde Veneziana Vetro vóór de bouw van haar float-installatie alleen getrokken glas.

Vlakglas wordt tussen de Lid-Staten verhandeld; Italië voerde 143 000 ton vlakglas (getrokken glas, floatglas, isolatieglas, veiligheidsglas, glazen spiegels (Nimexe-codes 70.05 tot en met 70.09)) uit naar negen andere Lid-Staten, Spanje en Portugal in 1983, 150 000 ton in 1984, 179 000 ton in 1985 en 193 000 ton in 1986, terwijl de overeenkomstige import 141 000 ton, 160 000 ton, 141 000 ton en 152 000 ton bedroeg. Het SIV-concern — dat thans Veneziana Vetro omvat — neemt aan deze handel deel door de helft van zijn produktie uit te voeren, voornamelijk naar andere Lid-Staten.

Er bestaat concurrentie tussen de vlakglasfabrikanten. Volgens de inlichtingen waarover de Commissie beschikt, bestonden er in 1987 29 float-installaties in de Gemeenschap van Twaalf, toebehorend aan zes hoofdconcerns waaronder SIV; er bestonden vijf vensterglasinstallaties (getrokken glas). Zes float-installaties en één vensterglasinstallatie bevonden zich in Italië; een van deze float-installaties had de produktie gestaakt. Veneziana Vetro's laatste vensterglasinstallatie staakte zijn produktie eveneens in 1987 en met haar nieuwe float-installaties werd de produktie in 1988 gestart.

Waar financiële bijstand van de Staat de positie van bepaalde ondernemingen ten opzichte van die van andere die in de Gemeenschap met hen concurreren versterkt, moet hij worden geacht die andere ondernemingen nadelig te beïnvloeden.

De steun welke de Italiaanse Regering heeft besloten aan Veneziana Vetro toe te kennen, zal derhalve de handel tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloeden en de mededinging vervalsen in de zin van artikel 92, lid 1.

In artikel 92, lid 1, is bepaald dat steunverlening die aan de daarin vermelde criteria voldoet, in beginsel onverenigbaar is met de gemeenschappelijke markt.

De afwijkingen van dit beginsel, in artikel 92, lid 2, zijn in de onderhavige zaak niet van toepassing, gezien de aard en de doelstellingen van de voorgenomen steunverlening.

In artikel 92, lid 3, zijn de steunmaatregelen opgesomd die verenigbaar kunnen worden geacht met de gemeenschappelijke markt. Verenigbaarheid met het Verdrag moet worden beoordeeld in de samenhang van de Gemeenschap als geheel en niet in die van één enkele Lid-Staat. Ten einde de behoorlijke werking van de gemeenschappelijke markt te verzekeren en rekening te houden met de in artikel 3, onder f), van het Verdrag neergelegde beginselen, moeten de uitzonderingen op het beginsel van artikel 92, lid 1, die in lid 3 van dat artikel zijn opgesomd, bij de beoordeling van een steunregeling of een individuele steunmaatregel restrictief worden geïnterpreteerd.

Zij kunnen met name alleen worden toegepast waar de Commissie vaststelt dat het vrije spel van krachten op de markt, zonder de steunverlening, op zichzelf potentiële ontvangers niet zou aanzetten tot een gedrag dat bijdraagt tot de verwezenlijking van de nagestreefde doeleinden.

De toepassing van de uitzonderingsbepalingen op gevallen die niet bijdragen tot de verwezenlijking van zulk een doel, of waarin de steun voor dat doel niet van wezenlijke betekenis is, zal erop neerkomen dat men de industrieën of ondernemingen van bepaalde Lid-Staten onverdiende voordelen zou toekennen, waardoor hun financiële positie zou worden versterkt, en zou de handel tussen de Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en de mededinging vervalsen zonder dat dit op enigerlei wijze zijn rechtvaardiging zou vinden in het gemeenschappelijk belang in de zin van artikel 92, lid 3.

De Italiaanse Regering heeft geen enkele rechtvaardiging kunnen geven voor de gevolgtrekking dat de betrokken steun onder één van de categorieën uitzonderingen in artikel 92, lid 3, valt, noch heeft de Commissie zulk een rechtvaardiging kunnen ontwaren.

Met betrekking tot de uitzonderingen in artikel 92, lid 3, onder a) en c), inzake steun die de ontwikkeling van bepaalde streken bevordert of vergemakkelijkt, moet worden opgemerkt dat de Italiaanse Regering geen overwegingen van regionale aard naar voren heeft gebracht voor de toekenning van de betrokken steun. Ten aanzien van de bouw van de nieuwe float-installatie te Porto Marghera, moet worden opgemerkt dat de levensstandaard aldaar niet abnormaal laag is en er geen ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst in de zin van de uitzondering in artikel 92, lid 3, onder a); evenmin is het gebied waarin Porto Marghera is gelegen momenteel opgenomen in die welke speciale regionale bijstand ontvangen in de zin van de uitzonderingsbepaling in artikel 92, lid 3, onder c).

Ten aanzien van de uitzonderingen in artikel 93, lid 3, onder b), moet worden opgemerkt dat de steun aan de bouw van een nieuwe floatinstallatie noch bestemd is om de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen, noch om een ernstige verstoring in de Italiaanse economie op te heffen; de Italiaanse Regering heeft trouwens geen argumenten voor een eventuele toepassing van deze uitzonderingen naar voren gebracht.

Aangaande de uitzonderingen in artikel 92, lid 3, onder c), om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid te vergemakkelijken, indien de steun de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt niet zodanig verandert dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad, moet worden opgemerkt dat na jaren van onderbenutting van de capaciteit en scherpe prijsconcurrentie de vraag naar vlakglas momenteel op hetzelfde niveau ligt als het potentiële aanbod en dat de rentabiliteit in deze sector opmerkelijk is gestegen; de bedrijfsresultaten van SIV leggen van deze ontwikkeling getuigenis af.

De toekomstige vraag naar vlakglas is sterk afhankelijk van de behoeften van de twee voornaamste afzetgebieden, de automobielindustrie en het bouwbedrijf. Het toekomstige aanbod van vlakglas zal worden beïnvloed door nieuwe produktiecapaciteit die in Luxemburg, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Spanje alsmede in landen buiten de Gemeenschap in aanbouw of voorgenomen is.

In het kader van de procedure beweerde de Italiaanse Regering eerst dat de bouw van de nieuwe float-installatie te Porto Marghera geen wijziging zou brengen in de produktiecapaciteiten ; later zei zij dat de capaciteiten slechts met 10 % zouden toenemen, maar verstrekte zij geen cijfers om deze verklaringen te staven.

In de huidige situatie voegt iedere nieuwe float 2-3 % aan de gevestigde communautaire capaciteit toe. Zelfs indien men rekening houdt met de sluiting van een verouderde vensterglasinstallatie van 90 ton per dag bij Veneziana Vetro in februari 1986 en de sluiting van haar tweede installatie van 75 ton per dag in 1987, zal de nieuwe float te Porto Marghera de produktiecapaciteit kwantitatief en kwalitatief duidelijk doen toenemen, omdat deze in verschillende assortimenten 350 ton per dag kan produceren. Ook het jaarverslag van SIV over 1986 bevestigt dat er een vergroting van de capaciteit zal plaatsvinden, al gelooft deze onderneming niet dat deze de markt zal verstoren. SIV zal het grootste gedeelte van Veneziana Vetro's produktie verwerken, gedeeltelijk in nieuwe verwerkingsbedrijven in Spanje en België, voornamelijk voor de automobielindustrie.

Het is het constante beleid van de Commissie geweest, ervoor te zorgen dat de structurele ontwikkeling in de vlakglassector, gezien de kwetsbaarheid van deze bedrijfstak, niet door staatssteun wordt verstoord. De Commissie bepaalde derhalve bij de Beschikkingen 84/497/EEG (1) en 84/507/EEG (2) dat voorgenomen steunmaatregelen van respectievelijk de Nederlandse en de Luxemburgse Regering voor het bouwen van extra vlakglasproduktie- en verwerkingsbedrijven onverenigbaar waren met de gemeenschappelijke markt en derhalve niet mochten worden genomen. Ook steunmaatregelen voor de renovatie van bestaande float-installaties achtte de Commissie niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt en zij besliste daarom bij de Beschikkingen 86/593/EEG (3) en 87/195/EEG (4) dat de Belgische Regering moest afzien van steunverlening ten behoeve van deze renovatie, ondanks de innoverende aspecten van de betrokken investeringen. Dat deze benadering op goede gronden berust is bevestigd door het Hof van Justitie in zijn recente arrest van 8 maart 1988 in de gevoegde zaken 62/87 en 72/87.

De steun zal de omstandigheden van het handelsverkeer in de Gemeenschap veranderen. SIV zelf, die leider is geworden van het nieuw gevormde glasconcern in de overheidssector, verklaarde in haar verslag over 1985 : „De herstructurering van wat de door EFIM gecontroleerde Veneziana Vetro is geworden is voor het concern van bijzondere betekenis. Aangezien deze vennootschap thans is opgenomen in de ontwikkelingsplannen van SIV, zal zij SIV een belangrijke produktie- en afzetbasis in Noord-Italië verschaffen die klaar staat om de Europese markten te bevoorraden.".

Zelfs na de verbetering in de situatie van de vlakglasindustrie meent de Commissie dat steun welke de Italiaanse Regering heeft besloten aan Veneziana Vetro toe te kennen gezien zijn gevolgen voor de produktie en de intracommunautaire handel niet kan worden geacht de ontwikkeling van deze sector te vergemakkelijken zonder de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt zodanig te veranderen dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad.

De steun van de Italiaanse Regering voldoet derhalve niet aan de voorwaarden voor toepassing van een van de uitzonderingsbepalingen van artikel 92, lid 3, van het Verdrag.

In de laatste plaats dient erop gewezen dat de Commissie op basis van de verzekeringen welke de Italiaanse autoriteiten in hun brief van 26 juli 1988 hebben gegeven, de onderhavige beschikking heeft gegrond op de veronderstelling dat de Italiaanse Regering heeft besloten de betrokken steun ten bedrage van 50 miljard lire aan de onderneming Veneziana Vetro toe te kennen, maar dat dit bedrag in feite nog niet, zelfs niet onrechtstreeks, bij voorbeeld met inschakeling van de EFIM, is uitgekeerd. Onder deze omstandigheden lijken geen gronden aanwezig om een verplichting tot terugvordering van de steun te overwegen en kan de beschikking zich ertoe beperken van de Italiaanse Regering te verlangen dat zij afziet van een tenuitvoerlegging van de betrokken steunmaatregel,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

De Italiaanse Regering dient van de in de „Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana" van 20 oktober 1987 gepubliceerde steunverlening ten bedrage van 50 miljard lire aan de onderneming Veneziana Vetro te Porto Marghera af te zien.

Artikel 2

De Italiaanse Regering dient de Commissie binnen twee maanden na datum van kennisgeving van deze beschikking in kennis te stellen van de maatregelen welke zij heeft genomen om daaraan gevolg te geven.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot de Italiaanse Republiek.

Gedaan te Brussel, 30 november 1988.

Voor de Commissie

Peter SUTHERLAND

Lid van de Commissie

(1) PB nr. L 276 van 19. 10. 1984, blz. 37 (Maasglas).
(2) PB nr. L 283 van 27. 10. 1984, blz. 39 (Luxguard).
(3) PB nr. L 342 van 5. 12. 1986, blz. 32 (St. Roch).
(4) PB nr. L 77 van 19. 3. 1987, blz. 47 (Glaverbel).